

USTAV TUZLANSKOG KANTONA

Uvjereni da demokratske institucije zasnovane na poštovanju ljudskih prava i sloboda najbolje stvaraju sklad između sebe i svojih zajednica;
Odbijajući nasilje rata;
U želji da pridonese unapređenju mira;
U želji da unaprijede slobodu pojedinca, zaštitu privatne svojine i razvijaju slobodno tržište;
Vođeni načelima Povelje Ujedinjenih naroda, Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i Općim okvirnim sporazumom za mir u Bosni i Hercegovini kao i njegovim aneksima;
Skupština Tuzlanskog kantona, u kojoj su predstavljeni narodi i građani Tuzlanskog kantona kao federalne jedinice Federacije Bosne i Hercegovine koja je sastavni dio suverene države Bosne i Hercegovine, odlučni da osiguraju punu nacionalnu ravnopravnost, demokratske odnose i najviše standarde ljudskih prava i sloboda, ovim donose

USTAV

TUZLANSKOG KANTONA

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Bošnjaci, Hrvati i Srbi kao konstitutivni narodi, zajedno s ostalima, i građani Tuzlanskog kantona, ostvaruju svoja suverena prava u državi Bosni i Hercegovini, Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) i Tuzlanskom kantonu (u daljem tekstu: Kanton), u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine i njegovim aneksima, Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine i njegovim Aneksom i ovim Ustavom.

Član 2.

Kanton je federalna jedinica Federacije koja obuhvata općine i gradove u sastavu Kantona, u skladu sa federalnim propisima.

Član 3.

Konstitutivni narodi i pripadnici ostalih bit će proporcionalno zastupljeni u Vladi, ministarstvima Kantona, kantonalnim i općinskim sudovima, u kantonalnim i općinskim organima vlasti i upravi. Takva zastupljenost će odražavati popis stanovništva iz 1991. godine do potpune provedbe Aneksa 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Član 4.

Naziv Kantona je: Tuzlanski kanton.
Sjedište Kantona je u Tuzli.

Član 5.

Kanton ima grb, zastavu i pečat.
Izgled grba, zastave i pečata Kantona, njihova upotreba i zaštita uređuju se zakonom Kantona.

Kanton može imati druge simbole o kojima odluči Skupština Tuzlanskog kantona (u daljem tekstu: Skupština Kantona).

Simboli Kantona upotrebljavaće se u skladu sa zakonom Kantona.

Član 6.

Službeni jezici Kantona su bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik.

Službena pisma su latinica i ćirilica.

Ostali jezici mogu se koristiti kao sredstva komunikacije i nastave.

II - LJUDSKA PRAVA I OSNOVNE SLOBODE

Član 7.

U ostvarivanju svojih nadležnosti, Kanton osigurava i provodi sve mjere zaštite ljudskih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine i njegovim aneksima, Ustavom Federacije i njegovim Aneksom i ovim ustavom, vodeći računa o jednakopravnosti svih naroda i građana u Kantonu, općinama i gradovima.

Član 8.

Sve izbjeglice i raseljene osobe, u skladu sa Općim okvirnim sporazumom za mir u Bosni i Hercegovini, imaju pravo slobodnog povratka u prebivališta iz kojih su prognane tokom etničkog progona i neprijateljstava od 1991. godine.

Član 9.

Sve osobe imaju pravo na povrat ukupne imovine koje su lišene tokom etničkog progona i neprijateljstava od 1991. godine.

Ukoliko osobama iz prethodnog stava objektivno nije moguće vratiti imovinu, takve osobe imaju pravo na punu novčanu nadoknadu vrijednosti svoje imovine.

Sve izjave i obaveze date i preuzete pod prijetnjom, prisilom i prijevarom, a koje se odnose na svu pokretnu i nepokretnu imovinu, kao i sva imovinska i neimovinska prava, ništavna su.

Prava iz prethodnih stavova ostvarivaće se u skladu sa Općim okvirnim sporazumom za mir u Bosni i Hercegovini, propisima Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i ovog Kantona.

Član 10.

Organi Kantona, općina i gradova dužni su osigurati uslove za rad i saradnju sa ombudsmenima.

III - NADLEŽNOSTI KANTONALNE VLASTI

Član 11.

Kanton je nadležan u svim oblastima koje nisu Ustavom Federacije izričito povjerene federalnoj vlasti, a posebno za:

- a) donošenje i provođenje propisa, u okviru utvrdene ekonomske politike za podsticanje privrednog i društvenog razvoja;
- b) uspostavljanje i nadziranje kantonalnih policijskih snaga, koje imaju jedinstvene federalne uniforme sa oznakama Kantona;

- c) utvrđivanje i provođenje politike obrazovanja i vaspitanja;
- d) utvrđivanje i provođenje politike u oblasti nauke, kulture i sporta;
- e) utvrđivanje i provođenje stambene politike, uključujući donošenje propisa koji se odnose na uređivanje i izgradnju stambenih objekata;
- f) donošenje i provođenje propisa o korišćenju zemljišta, uključujući zoniranje;
- g) donošenje i provođenje propisa o postrojenjima za proizvodnju energije i osiguranje njihove dostupnosti;
- h) provođenje socijalne politike i uspostavljanje službi socijalne zaštite;
- i) donošenje i provođenje propisa o unapređenju lokalnog poslovanja i humanitarnih aktivnosti;
- j) utvrđivanje i provođenje politike u vezi sa regulisanjem i osiguranjem javnih službi;
- k) utvrđivanje i provođenje politike u vezi sa osnivanjem i radom radija, televizije i drugih sredstava informisanja;
- l) finansiranje djelatnosti kantonalne vlasti ili djelatnosti pod nadležnošću kantonalne vlasti oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima;
- m) utvrđivanje i provođenje politike kantonalnog turizma, razvoj turističkih resursa;
- n) donošenje propisa o lokalnoj samoupravi u općinama i lokalnoj upravi i samoupravi u gradu, uz odgovarajuću konsultaciju sa općinskim odnosno gradskim vlastima.

Član 12.

Kanton i Federacija su, u skladu sa Ustavom Federacije, nadležni za:

- a) jamčenje i provođenje ljudskih prava;
- b) zdravstvo;
- c) politiku zaštite čovjekove okoline;
- d) komunikacijsku i transportnu infrastrukturu u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine;
- e) socijalnu politiku;
- f) provođenje zakona i drugih propisa o državljanstvu i putnim ispravama državljana Bosne i Hercegovine sa teritorije Federacije i o boravku i kretanju stranaca;
- g) turizam;
- h) korišćenje prirodnih bogatstava.

Član 13.

Nadležnosti iz prethodnog člana ovog ustava mogu biti ostvarivane zajednički ili odvojeno, ili od strane Kantona uz koordinaciju sa federalnom vlašću, dogovarajući se na trajnoj osnovi, u skladu sa potrebama.

Član 14.

Kanton može prenijeti svoje nadležnosti na općinu i grad na svojoj teritoriji ili na federalnu vlast, na osnovu međusobnog dogovora i prihvatanja.

Kanton može na općinu i grad na svojoj teritoriji prenijeti nadležnosti u vezi sa obrazovanjem, kulturom, turizmom, lokalnim poslovanjem i humanitarnom djelatnošću, te radijom i televizijom, a dužan je to učiniti ako, u pogledu nacionalnog sastava, većinsko stanovništvo te općine odnosno grada nije većinsko stanovništvo u Kantonu kao cjelini.

Kanton može zaključivati međunarodne sporazume uz prethodnu saglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, osim sporazuma one vrste za koje, po zakonu, nije potrebna saglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

IV - STRUKTURA KANTONALNE VLASTI

A. ZAKONODAVNA VLAST KANTONA

1. Opće odredbe

Član 15.

Zakonodavnu vlast Kantona vrši Skupština Kantona.
Skupština Kantona je jednodomna.

Član 16.

Skupština Kantona sastoji se od 35 poslanika.

Član 17.

Poslanicama Skupštine Kantona mandat traje četiri godine.
U slučaju ratnog stanja, neposredne ratne opasnosti i vanrednih prilika, mandat poslanika izabranih na posljednim izborima produžava se za vrijeme trajanja tog stanja, a najduže šest mjeseci po prestanku tih okolnosti.

Član 18.

Poslanike u Skupštini Kantona biraju birači na demokratskim i neposrednim izborima tajnim glasanjem na cijeloj teritoriji Kantona, u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine i njegovim aneksima, Ustavom Federacije i njegovim Aneksom, ovim ustavom i zakonima. Svaki birač ima pravo da glasa za bilo koju registrovanu stranku.

Svaki birač može biti biran za poslanika u Skupštini Kantona.

Skupština Kantona bit će sazvana najkasnije deset dana nakon objavljivanja rezultata izbora.

Član 19.

Skupština Kantona ima predsjednika i zamjenike predsjednika.

Mandat predsjednika i zamjenika predsjednika traje četiri godine.

Predsjednik predstavlja Skupštinu Kantona, saziva sjednice Skupštine Kantona, predsjedava im i potpisuje akte koji se donose na sjednicama Skupštine Kantona.

Predsjednik Skupštine u slučaju kada premijer Kantona bude privremeno u nemogućnosti da obavlja svoju dužnost predstavlja Kantona.

Zamjenici predsjednika zamjenjuju predsjednika Skupštine Kantona u slučaju njegove spriječenosti da obavlja svoju dužnost, pomažu predsjedniku Skupštine prilikom predsjedavanja sjednicama Skupštine Kantona, učestvuju u konsultacijama za donošenje odluke u slučajevima utvrđenim ovim ustavom i Poslovníkom Skupštine.

Član 19a.

U Skupštini Kantona se formiraju klubovi poslanika konstitutivnih naroda pod uslovom da postoji najmanje jedan poslanik tog konstitutivnog naroda u Skupštini Kantona.

Svaki klub poslanika predlaže jednog kandidata iz reda svojih članova za izbor na mjesto predsjednika ili zamjenika predsjednika, koji potvrđuje Skupština Kantona.

Skupština Kantona potvrđuje kandidate u skladu sa svojim poslovníkom. Ako jedan konstitutivni narod nije zastupljen u Skupštini Kantona, mjesta zamjenika predsjednika iz tog konstitutivnog

naroda ostaje upražnjeno.

Tri kandidata koja potvrđi Skupština Kantona odlučuju između sebe ko će biti predsjednik Skupštine.

Član 20.

Skupština Kantona ima sekretara, koga imenuje na period od četiri godine, u skladu sa zakonom. Sekretar Skupštine Kantona pomaže predsjedniku Skupštine Kantona u pripremanju sjednica Skupštine Kantona, osigurava uslove za rad Skupštine Kantona i obavlja poslove i zadatke u vezi sa sjednicama i drugim poslovima utvrđenim poslovnikom ili koje mu povjeri predsjednik Skupštine Kantona.

Član 21.

Skupština Kantona zasjeda javno, osim u izuzetnim okolnostima predviđenim poslovnikom Skupštine Kantona i objavljuje izvještaje o zasjedanjima i odlukama.

Član 22.

Prava i obaveze poslanika u Skupštini Kantona utvrdit će se posebnim propisom.

Član 23.

Poslanici u Skupštini Kantona ne podliježu krivično-pravnoj ni građansko-pravnoj odgovornosti za radnje koje čine u okviru svojih dužnosti u Skupštini Kantona.

2. Nadležnost Skupštine Kantona

Član 24.

Skupština Kantona:

- a) priprema i usvaja Ustav Kantona i amandmane na Ustav Kantona;
- b) usvaja budžet Kantona i donosi zakone o oporezivanju i na drugi način osigurava potrebno finansiranje;
- c) donosi zakone i ostale propise neophodne za izvršavanje nadležnosti Kantona;
- d) odobrava zaključivanje međunarodnih sporazuma i sporazuma sa međunarodnim organizacijama, uz prethodnu saglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine;
- e) donosi poslovnik Skupštine Kantona;
- f) daje autentično tumačenje Ustava, zakona i drugih propisa koje donosi;
- g) potvrđuje kandidate za mjesto predsjednika i zamjenike predsjednika Skupštine Kantona i razrješava predsjednika i zamjenike predsjednika Skupštine Kantona;
- h) imenuje i razrješava sekretara Skupštine Kantona;
- i) bira i razrješava delegate Kantona u Domu naroda Parlamenta Federacije iz svojih redova, u skladu sa Ustavom Federacije i Zakonom;
- j) potvrđuje imenovanje i razrješenje Vlade Kantona;
- k) donosi Prostorni plan Kantona;
- l) utvrđuje ciljeve i politiku Kantona i razmatra izvještaje o ostvarivanju ciljeva i politike Kantona;
- m) stara se o ostvarivanju saradnje sa organima zakonodavne vlasti Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, drugih kantona i općinama;
- n) vrši i druge poslove utvrdene Ustavom Federacije, ovim ustavom i zakonom.

Na zahtjev jedne trećine poslanika, Skupština Kantona može pokrenuti postupak za utvrđivanje da li su Ustav Kantona, amandmani na Ustav Kantona, predloženi zakon ili zakon koji je usvojila Skupština Kantona, u skladu sa Ustavom Federacije.

3. Odlučivanje u Skupštini Kantona

Član 25.

Skupština Kantona dvotrećinskom većinom ukupnog broja poslanika:

- a) donosi Ustav Kantona i amandmane na Ustav Kantona;
- b) donosi zakon o prenošenju ili delegiranju kantonalne nadležnosti na federalnu, općinsku ili gradsku vlast.

Skupština Kantona ostale odluke donosi natpolovičnom većinom ukupnog broja poslanika u Skupštini Kantona.

Član 26.

Amandmani na Ustav Kantona stupaju na snagu u ponoć istog dana kada ih usvoji Skupština Kantona. Kantonalni zakoni stupaju na snagu kao što je u njima određeno, ali ne prije nego što budu objavljeni. Ostali propisi Kantona mogu stupiti na snagu kao što je u njima određeno a najranije danom donošenja.

4. Vitalni nacionalni interes

Član 26a.

Vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda se odnosi na:

- ostvarivanje prava konstitutivnih naroda da budu adekvatno zastupljeni u zakonodavnim, izvršnim i pravosudnim organima vlasti,
- identitet jednog konstitutivnog naroda,
- ustavne amandmane,
- organizaciju organa javne vlasti,
- jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka,
- obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturnog naslijeđa,
- teritorijalnu organizaciju,
- sistem javnog informisanja i
- druga pitanja koja bi se tretirala kao pitanja od vitalnog nacionalnog interesa ukoliko tako smatra 2/3 jednog od klubova poslanika konstitutivnih naroda u Skupštini.

Klubovi konstitutivnih naroda su klubovi poslanika formirani u skladu sa članom 19a. ovog ustava.

Član 26b.

Ako najmanje dvoje, od predsjednika i zamjenika predsjednika Skupštine Kantona, tvrde da neki zakon spada u listu vitalnih interesa utvrđenih u prethodnom članu, za usvajanje takvog zakona potrebna je većina glasova unutar svakog od klubova konstitutivnih naroda zastupljenih u Skupštini Kantona.

Predsjednik i zamjenici predsjednika Skupštine Kantona dužni su da u roku od sedam dana odluče da li neki od zakona, propisa ili akata potpada pod listu iz člana 26a. ovog ustava.

Ako samo predsjednik ili samo jedan od zamjenika predsjednika tvrdi da zakon, propis ili akt potpada pod listu vitalnih interesa, dvotrećinska većina odgovarajućeg kluba jednog od konstitutivnih naroda Skupštine Kantona može proglasiti da je riječ o pitanju sa liste vitalnih nacionalnih interesa.

Član 26c.

U slučaju da dvotrećinska većina jednog od klubova konstitutivnih naroda u Skupštini Kantona odluči da se neki zakon, propis ili akt odnosi na vitalni nacionalni interes, za usvajanje takvog zakona, propisa ili akta, potrebna je većina glasova unutar svakog kluba konstitutivnih naroda zastupljenih u Skupštini Kantona.

Ako se većina iz stava 1. ovog člana ne može postići, pitanje se prosljeđuje Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine koji donosi konačnu odluku o tome da li se dati zakon, propis ili akt odnosi na vitalni interes konstitutivnog naroda.

Ako sud odluči da se radi o vitalnom interesu, zakon, propis ili akt se smatra neusvojenim, te se dokument vraća predlagачu koji treba pokrenuti novu proceduru. U tom slučaju, predlagач ne može podnijeti isti tekst zakona, propisa ili akta.

U slučaju da Ustavni sud odluči da se ne radi o vitalnom interesu, zakon, propis ili akt se smatra usvojenim, odnosno usvaja se prostom većinom glasova.

B. IZVRŠNA VLAST KANTONA

1. Premijer Kantona

Član 27.

Premijer Kantona predstavlja i zastupa Kanton i šef je kantonalne izvršne vlasti.

Članovi 28. - 32. brišu se

Član 33.

Premijer Kantona nadležan je za:

- a) potpisivanje i ratifikovanje međunarodnih sporazuma u ime Kantona koje odobrava Skupština Kantona, uz prethodnu saglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, osim sporazuma one vrste za koje, po zakonu, nije potrebna saglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine,
- b) provođenje politike i izvršavanje kantonalnih propisa uključujući osiguranje izvršavanja odluka sudova,
- c) podnošenje zahtjeva Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine radi utvrđivanja da li je Ustav Kantona i amandman na Ustav Kantona, predloženi zakon ili zakon koga je usvojila Skupština Kantona u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine,
- d) podnošenje zahtjeva Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine radi utvrđivanja da li je predloženi ili usvojeni propis koji donosi organ kantonalne ili općinske odnosno gradske vlasti u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine,
- e) staranje o ostvarivanju saradnje sa organima izvršne vlasti Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, drugih kantona i općinama,
- f) druga pitanja utvrđena ovim ustavom i drugim propisima Kantona,
- g) izvršavanje i drugih poslova koje mu povjeri Skupština Kantona.

2. Vlada Kantona

Član 34.

Kanton ima Vladu Kantona kao izvršni organ vlasti.

Vladu Kantona čine premijer Kantona i ministri čiji se broj utvrđuje zakonom o Vladi Kantona.

Vladu Kantona potvrđuje Skupština Kantona većinom glasova.
Mandat Vlade Kantona traje četiri godine.

Član 35.

Kandidata za mjesto premijera Kantona imenuje predsjednik Skupštine Kantona u konsultaciji sa zamjenicima predsjednika.

Član 36.

Kandidat za mjesto premijera predlaže ministre.
Ministri nemaju zamjenike.
Vlada Kantona preuzima dužnost nakon potvrđivanja od strane Skupštine Kantona.
Sve odluke Vlade donose se prostom većinom glasova prisutnih koji glasaju.

Član 37.

Premijer je odgovoran Skupštini Kantona.
Ministri odgovaraju premijeru i Skupštini Kantona.

Član 38.

Ministri snose potpunu odgovornost za rad svojih ministarstava.
Vlada podnosi ostavku ako joj u bilo koje vrijeme Skupština Kantona izglasa nepovjerenje.

Član 39.

Skupština Kantona može smijeniti Vladu Kantona ili pojedinog ministra.
Premijer ili svaki član Vlade pojedinačno mogu dati ostavku Skupštini Kantona.
Prihvatanjem ostavke premijera od strane Skupštine, prestaje mandat Vladi.

Član 40.

Organizacija Vlade Kantona uređuje se kantonalnim zakonom, u skladu sa ovim ustavom.
Zakonom Kantona utvrđuje se položaj, prava i dužnosti kantonalne uprave, njihova organizacija i odgovornost u skladu sa Ustavom Federacije i drugim propisima Federacije i ovim ustavom.

Član 41.

Vlada Kantona nadležna je za:

- a) provođenje kantonalne politike, predlaganje i izvršavanje kantonalnih zakona i drugih propisa,
- b) izvršavanje odluka sudova,
- c) vršenje svake druge nadležnosti povjerene Kantonu od federalne vlasti,
- d) pripremu prijedloga budžeta,
- e) osiguranje saradnje između Vlade Kantona i ombudsmena,
- f) nadzor nad kantonalnom policijom,
- g) imenovanje kantonalnog pravobranioca i zamjenika kantonalnog pravobranioca,
- h) osiguranje da nacionalna struktura policije održava nacionalnu strukturu stanovništva Kantona, s tim da nacionalna struktura policije svake općine odnosno grada mora održavati nacionalnu strukturu stanovništva te općine odnosno grada,
- i) staranje o ostvarivanju saradnje sa izvršnim organima Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i

Hercegovine, drugih kantona i općinama,
j) druga pitanja utvrđena ovim ustavom i drugim propisima.

Član 42. - briše se

Član 43. - briše se

Član 44.

Svaki ministar nadležan je za:

- a) provođenje kantonalne politike i izvršavanje kantonalnih zakona i drugih propisa iz nadležnosti ministarstva na čijem je čelu;
- b) pripremanje propisa iz nadležnosti ministarstva kojim rukovodi i davanje mišljenja i preporuka u vezi s tim propisima;
- c) rukovođenje, koordiniranje i nadziranje aktivnosti ministarstva na čijem je čelu;
- d) izdavanje uputstava, instrukcija, naredbi i donošenje propisa u cilju omogućavanja izvršavanja zakona iz nadležnosti ministarstva na čijem je čelu;
- e) pripremanje, objašnjavanje i analiziranje budžetskih prijedloga iz nadležnosti ministarstva na čijem je čelu;
- f) davanje odgovora na pitanja poslanika u Skupštini Kantona iz nadležnosti ministarstva na čijem je čelu;
- g) pomaganje premijeru Kantona u vođenju politike i izvršavanju zakona Kantona i drugih propisa;
- h) izvršavanje i drugih zadataka koje mu povjeri premijer Kantona.

Član 45.

U vanrednim prilikama, za vrijeme trajanja opasnosti po zemlju i Kanton i kada postoji objektivna nemogućnost da se sazove Skupština Kantona, Vlada Kantona je ovlašćena da donosi propise od vitalnog značaja za Kanton iz nadležnosti Skupštine Kantona, kojima se ne mogu derogirati prava i slobode utvrđene Ustavom Federacije, ovim ustavom i drugim propisima.

Propis donesen u skladu sa prethodnim stavom Vlada Kantona će odmah po prestanku okolnosti zbog kojih Skupština Kantona nije mogla zasjedati, podnijeti Skupštini Kantona na potvrđivanje.

U slučaju ratnog stanja, neposredne ratne opasnosti i vanrednih prilika, Vladi Kantona produžava se mandat za vrijeme trajanja tog stanja, a najduže šest mjeseci po prestanku tih okolnosti.

Član 46.

Premijer Kantona i ministri neće biti građanski odgovorni za bilo koji postupak izvršen u okviru njihovih dužnosti u izvršnim organima Kantona.

C. SUDSKA VLAST KANTONA

Član 47.

Sudsku vlast u Kantonu vrše Kantonalni sud i općinski sudovi.

Sudovi u Kantonu osnivaju se zakonom Kantona, a njihovo finansiranje će se vršiti iz budžeta Kantona.

Najviši sud Kantona je Kantonalni sud Tuzlanskog kantona.

Član 48.

Sudska vlast u Kantonu je samostalna i nezavisna od izvršne i zakonodavne vlasti Kantona.

Član 49.

Sudovi u Kantonu osiguravaju jednak položaj svim stranama u sudskim postupcima.

Član 50.

Sudski postupci su javni, ukoliko zakonom nije drukčije određeno.
Presude se objavljuju javno.

Član 51.

Kantonalni sud ima žalbenu nadležnost u odnosu na općinske sudove u Kantonu i prvostepenu nadležnost u stvarima koje ne spadaju u nadležnost tih sudova, te druge nadležnosti utvrđene zakonom.

Član 52. - briše se

Član 53. - briše se

Član 54. - briše se

Član 55. ·

Sudije Kantonalnog i općinskih sudova, uključujući i predsjednike sudova, odabira, imenuje, provodi disciplinski postupak protiv i smjenjuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće Federacije u skladu sa zakonom.

Član 56.

Sudije Kantonalnog i općinskih sudova, osim rezervnih sudija, imenuju se doživotno osim ako ne podnesu ostavku, ako se ne penzionišu ili ne budu s razlogom smijenjeni od strane Visokog sudskog i tužilačkog vijeća u skladu sa zakonom Federacije.

Navršene starosne dobi propisane za obavezan odlazak u penziju za sudije Kantonalnog i općinskih sudova utvrđuje se zakonom Federacije.

Uslovi obavljanja funkcije, uključujući i imunitet za sudije Kantonalnog i općinskih sudova, utvrđuju se zakonom Federacije.

Plaće i druge naknade sudiji ne mogu biti umanjene za vrijeme vršenja sudijske funkcije, osim kao posljedica disciplinskog postupka u skladu sa zakonom.

Član 57. - briše se

Član 58.

Općinski sudovi osnivaju se zakonom i finansira ih Kanton.
Općinski sudovi mogu se osnovati za područje jedne ili više općina.

Član 59.

Općinski sudovi imaju nadležnost u svim građanskim i krivičnim stvarima, osim ako Ustavom Federacije, ovim ustavom ili zakonom Federacije ili zakonom Kantona izvorna nadležnost nije dodijeljena nekom drugom sudu.

D. SAVJETI KANTONA

Član 60. - briše se

Član 61. - briše se

Član 62.

Kanton može zajedno sa drugim kantonima osnivati savjete kantona u cilju koordiniranja politike i aktivnosti u vezi sa pitanjima od zajedničkog interesa, te u sklopu savjeta osnivati koordinaciona tijela, komisije i radne grupe radi razmjene informacija i uskladjivanja aktivnosti kantona u izvršavanju njihove nadležnosti, ali ne mogu obuhvatati vojne ili političke dogovore.

V - DAVANJE SVEČANE IZJAVE

Član 63.

Prilikom stupanja na dužnost poslanici u Skupštini Kantona, premijer i članovi Vlade Kantona daju svečanu izjavu.

Tekst svečane izjave glasi:

"Svečano izjavljujem da ću povjerenu dužnost obavljati savjesno i odgovorno; pridržavati se ustava Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Tuzlanskog kantona; da ću se zalagati za ljudska prava, slobode i ravnopravnost građana i naroda Bosne i Hercegovine".

VI - OPĆINSKA I GRADSKA VLAST

1. Opće odredbe

Član 64.

Građanima se jamči pravo na lokalnu samoupravu.

Član 65.

Lokalna samouprava ostvaruje se u općini i gradu kao teritorijalnim jedinicama lokalne samouprave. Područje općine, njen naziv, ukidanje ili spajanje, promjene granica, kao i druga pitanja od značaja za teritorijalne jedinice lokalne samouprave, uređuju se posebnim zakonom.

Za područje dvije ili više općina koje su urbano i teritorijalno povezane svakodnevnim potrebama građana, može se formirati grad kao jedinica lokalne uprave i samouprave u skladu sa posebnim zakonom.

Samoupravni djelokrug jedinica lokalne samouprave, oblici neposrednog učestvovanja građana u odlučivanju, organi jedinica lokalne samouprave, imovina i finansiranje lokalne samouprave, akti jedinica lokalne samouprave, nadzor i zaštita lokalne samouprave i druga pitanja od značaja za ostvarivanje lokalne samouprave bliže će se urediti kantonalnim zakonom.

Član 65a.

Zaštitu prava na lokalnu samoupravu osigurava Ustavni sud.

Postupak pred Ustavnim sudom mogu pokrenuti općine i gradovi, kao i udruženja općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine.

Ustavni sud odlučuje o sporovima između jedinica lokalne samouprave i kantona ili Federacije na zahtjev općinskog ili gradskog vijeća, načelnika općine ili gradonačelnika grada, ili udruženja općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 66.

U ostvarivanju svojih nadležnosti svaka općina:

a) preduzima sve potrebne mjere zaštite i osigurava uslove za poštivanje ljudskih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine i aneksima Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Ustavom Federacije i u instrumentima u Aneksu Ustava Federacije i djeluje u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine, Ustavom Federacije, federalnim zakonom, ovim ustavom i kantonalnim zakonom o lokalnoj samoupravi; statutom općine i drugim općinskim propisima;

b) izvršava svoje nadležnosti vodeći računa o nacionalnoj strukturi stanovništva u toj općini. Lokalne vlasti će, u granicama zakona, imati puno diskreciono pravo da provode svoje inicijative u vezi sa svim stvarima koje nisu isključene iz njihove nadležnosti niti stavljene u nadležnost neke druge vlasti.

Prilikom prenošenja nadležnosti na općinu ili grad, vodiće se računa o obimu i prirodi posla, kao i o zahtjevima efikasnosti i ekonomičnosti.

U slučajevima prenošenja nadležnosti sa kantonalnih na lokalne vlasti, lokalnim vlastima će, u što je moguće većoj mjeri, biti dozvoljeno da prilagođavaju njihovo provođenje u lokalnim uslovima.

Lokalne vlasti bit će konsultovane u najvećoj mogućoj mjeri, pravovremeno i na odgovarajući način, u procesu planiranja i donošenja odluka o svim stvarima koje ih se direktno tiču.

Član 67.

U ostvarivanju svojih nadležnosti grad će prvenstveno:

a) osigurati uslove za poštivanje i zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine i aneksima Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Ustavom Federacije i Aneksu na Ustav Federacije, zakonima Federacije, ovim ustavom, kantonalnim zakonom, statutom grada i drugim gradskim propisima;

b) osigurati potrebe gradskog stanovništva u oblasti zajedničke infrastrukture i javnog prometa;

c) upravljati gradskom imovinom;

d) voditi poresku politiku i osigurati finansijska sredstva neophodna za funkcioniranje grada u skladu sa federalnim i kantonalnim zakonom.

Ostale nadležnosti grada bliže će se urediti kantonalnim zakonom.

Član 68.

Građani mogu neposredno odlučivati o poslovima od interesa i značaja za lokalno stanovništvo putem referendumu i zbora građana u skladu sa zakonom i statutom općine ili grada.

Građani imaju pravo podnijeti građansku inicijativu za rješavanje određenih pitanja u skladu sa zakonom.

Građani imaju pravo da, u skladu sa zakonom i statutom općine ili grada, osnivaju i druge oblike mjesne samouprave.

Član 69.

Prava povjerena općini odnosno gradu će, po pravilu, biti puna i isključiva. Ona ne smiju biti uskraćena ili ograničena od strane kantonalnih vlasti, osim u slučajevima predviđenim zakonom. Organi općine i grada samostalni su u obavljanju poslova od interesa i značaja za lokalno stanovništvo i samostalno odlučuju o organiziranju upravnih službi za potrebe općina odnosno grada. Nadzor nad radom organa lokalne samouprave vrši se po postupku predviđenim zakonom. Upravni nadzor nad radom organa lokalne samouprave može se vršiti u granicama i na način kojim se osiguravaju prava i dužnosti općine odnosno grada utvrđena Poveljom o lokalnoj samoupravi odnosno federalnim zakonom.

Član 70.

Općina i grad imaju pravo na odgovarajuće sopstvene izvore prihoda, kao i da samostalno raspoložu sredstvima koja im pripadaju. Općini i gradu pripadaju prihodi utvrđeni zakonom, kao i sredstva koja dodjeljuje Kanton ili Federacija za obavljanje delegiranih ili prenesenih nadležnosti iz okvira prava i dužnosti Kantona i Federacije.

Član 71.

Općina i grad imaju statut. Statutom se uređuje samoupravni djelokrug organa i organizacija općine odnosno grada. Statut općine i grada mora biti u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine Ustavom Federacije i Aneksom na Ustav Federacije, ovim ustavom i kantonalnim zakonima.

Član 72.

Općine i gradovi u vršenju svojih nadležnosti saraduju medjusobno i sa drugim općinama i gradovima u svijetu u skladu sa Evropskom poveljom o lokalnoj samoupravi. Općine i gradovi, radi unapređenja i zaštite njihovih zajedničkih interesa i potreba, mogu se udružiti u zajednicu općina i gradova Bosne i Hercegovine.

2. Općinsko i gradsko vijeće

Član 73.

Općina ima općinsko vijeće.
Grad ima gradsko vijeće.

Član 74.

Broj članova općinskog odnosno gradskog vijeća utvrđuje se statutom općine, odnosno grada. Općinsko vijeće ne može imati manje od 11 niti više od 31 vijećnika. Gradsko vijeće ne može imati manje od 15 niti više od 31 vijećnika.

Član 75.

Mandat članova općinskog vijeća traje četiri godine. Mandat članova gradskog vijeća utvrđuje se statutom općine i grada na identičan način. U slučaju ratnog stanja, neposredne ratne opasnosti i vanrednih prilika, mandat članova općinskog i gradskog vijeća izabranih na posljednim izborima se produžava za vrijeme trajanja tog stanja, a najduže šest mjeseci po prestanku tih okolnosti.

Član 76.

Općinske vijećnike biraju demokratskim putem birači na neposrednim i tajnim izborima na cijelom području općine na način utvrđen zakonom.

Osim ako nije drugačije propisano Ustavom FBiH, gradsko vijeće se sastoji od jednakog broja vijećnika iz svake općine, a izborna procedura se utvrđuje statutom općine i grada na identičan način.

Svaki birač, u skladu sa zakonom, može biti biran za općinskog vijećnika ili za općinskog načelnika.

Član 77.

Općinsko vijeće:

- a) priprema i donosi statut općine koji se usvaja dvotrećinskom većinom;
- b) odlučuje o pokretanju postupka opoziva općinskog načelnika;
- c) usvaja budžet općine i donosi propise o oporezivanju i na druge načine osigurava potrebno finansiranje koje nisu osigurali kantonalna ili federalna vlast;
- d) donosi poslovnik o svome radu;
- e) donosi druge propise u izvršavanju općinskih nadležnosti.

Gradsko vijeće:

- a) priprema i donosi statut grada dvotrećinskom većinom;
- b) bira i smjenjuje gradonačelnika;
- c) donosi budžet grada;
- d) donosi propise u izvršavanju svojih i prenesenih nadležnosti i vršenje drugih poslova utvrđenih statutom.

Član 78.

Općinsko i gradsko vijeće zasjedaju javno, osim u izuzetnim slučajevima predviđenim poslovníkom, i objavljuju izvještaje o zasjedanjima i donesenim odlukama.

Član 79.

Općinski i gradski propisi stupaju na snagu kao što je u njima propisano, ali ne prije nego što budu objavljeni.

3. Općinski načelnik i gradonačelnik

Član 80.

Općina ima općinskog načelnika.

Grad ima gradonačelnika.

Općinskog načelnika biraju demokratskim putem birači na neposrednim i tajnim izborima na cijelom području općine na način utvrđen zakonom.

Mandat općinskog načelnika traje četiri godine.

Izborna procedura i dužina trajanja mandata gradonačelnika utvrđuje se zakonom i statutom.

Član 81.

Nespojive su funkcije općinskog načelnika i gradonačelnika sa funkcijom vijećnika općinskog odnosno gradskog vijeća.

Općinski načelnik i predsjedavajući općinskog vijeća u općinama ili općinskim vijećima višenacionalnog sastava ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda, odnosno iz reda ostalih, izuzev u

onim općinama u kojima jedan konstitutivni narod čini više od 80% stanovnika prema posljednjem popisu stanovništva Bosne i Hercegovine.

Član 82.

Općinski načelnik nadležan je za:

- a) postavljanje i razrješavanje općinskih službenika;
- b) provođenje općinske politike, izvršavanje općinskih propisa i delegiranih ili prenesenih nadležnosti općini od kantonalne i federalne vlasti;
- c) osiguranje saradnje općinskih službenika sa ombudsmenima;
- d) podnošenje izvještaja općinskom vijeću i javnosti o provođenju politike općinskog vijeća i svojim aktivnostima;
- e) staranje o organizaciji općinske uprave i njenom radu;
- f) rukovođenje radom općinskih službi i općinskih službenika;
- g) pripremanje prijedloga koje razmatra općinsko vijeće i
- h) vršenje drugih poslova utvđenih zakonima i statutom općine.

Član 83.

Gradonačelnik je nadležan za:

- a) postavljanje i razrješavanje gradskih službenika;
- b) provođenje gradske politike i izvršavanje gradskih propisa i delegiranih ili prenesenih gradskom od kantonalnih i federalnih vlasti;
- c) osiguranje saradnje gradskih službenika sa ombudsmenima;
- d) podnošenje izvještaja gradskom vijeću i javnosti o provođenju politike gradskog vijeća;
- e) staranje o organizaciji lokalne uprave i samouprave i njenom radu;
- f) rukovođenje radom gradskih službi i gradskih službenika;
- g) pripremanje prijedloga koje razmatra gradsko vijeće;
- h) vršenje drugih poslova utvrđenih zakonima i statutom grada.

VII - AMANDMANI NA USTAV KANTONA

Član 84.

Amandmane na Ustav Kantona može predlagati Vlada Kantona, većina poslanika u Skupštini Kantona i klubovima bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih poslanika u Skupštini Kantona.

Ukoliko Skupština Kantona odbije predloženi amandman, novi amandman o istom pitanju ne može se predložiti prije isteka šest mjeseci od dana kada je amandman odbijen.

Član 85.

Amandmanom na Ustav Kantona ne može se ukinuti niti umanjiti nijedno od prava i sloboda utvđenih u Ustavu Bosne i Hercegovine i aneksima Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine i instrumentima predviđenim u Aneksu Ustava Federacije, niti promijeniti ovaj član Ustava Kantona.

VIII - ODREDBE O POSTUPKU ZA DONOŠENJE ZAKONA

Član 86.

Inicijativu za donošenje zakona, drugih propisa i općih akata mogu pokrenuti građani, preduzeća, udruženja i druge organizacije i zajednice, političke organizacije i državni organi. Pravo predlaganja donošenja zakona, drugih propisa i općih akata ima svaki poslanik u Skupštini Kantona, radna tijela Skupštine Kantona, Vlada Kantona, općinska i gradska vijeća.

Član 87.

Postupak donošenja zakona obuhvata razmatranje nacrtu zakona i prijedloga zakona. Izuzetno, zakon se može donijeti po hitnom, odnosno skraćenom postupku. Bliže odredbe o načinu i postupku donošenja zakona propisuju se Poslovníkom Skupštine Kantona.

IX - USVAJANJE USTAVA KANTONA

Član 88.

Ovaj ustav stupa na snagu u ponoć istog dana kada ga usvoji Skupština Kantona. Ovaj ustav objavit će se u službenom glasilu Kantona.

Član 89.

Danom stupanja na snagu ovog ustava prestaje važiti Ustavni zakon Tuzlansko-podrinjskog kantona koji je usvojen i proglašen 22.8.1994. godine i Amandmani I - X na Ustavni zakon Tuzlansko-podrinjskog kantona koji su usvojeni i proglašeni 29. novembra 1996. godine.

X - PRIJELAZNE ODREDBE

Član 90.

Svi zakoni, drugi propisi koji su na snazi u Kantonu na dan stupanja na snagu ovog ustava, ostat će na snazi u mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa ovim ustavom.

Član 91.

Nijedna osoba koja izdržava kaznu izrečenu od strane suda za teško kršenje međunarodnog humanitarnog prava, i nijedna osoba koja je optužena od strane suda za teško kršenje međunarodnog humanitarnog prava ne može se kandidovati ili vršiti bilo koju izbornu ili drugu javnu funkciju.

Član 92.

Objavljeni rezultati popisa stanovništva iz 1991. godine na odgovarajući način će se koristiti za sva izračunavanja koja zahtijevaju demografske podatke, dok se Aneks 7. u potpunosti ne provede.